

Broj 123. travanj, 2019.

GLASNIK

Kotorvaroškog kraja

Sretan Uskrs!

Izdavač:
Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, Luca Koroman,
fra Zoran Mandić, fra Juro Tokalić, fra Anto
Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko
Bandalo, fra Stipo Karajica, fra Stipo
Marčinković

Glavni urednik: Fra Zoran Mandić
Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Tiraž: 300 primjeraka
Tiska: JP „Centar za kulturu, sport i
informiranje“ Kotor Varoš
Časopis izlazi dvomjesečno

Cijena 2KM

Poštovani čitatelji

Naš Glasnik izlazi gotovo dvadeset godina i ponosni smo na ovaj, za sve nas, veliki projekt. U ovom prošlom vremenu bilo je i uspona i padova. Često smo danima razmišljali što napisati ili objaviti a da Vas, vjerne čitatelje zanima. Uvijek smo nastojali biti oni koji će istinito prenijeti na papir bitnije događaje iz našeg kraja.

Dolaze nam sve teža vremena u financijskom smislu te smo primorani na nepopularan korak: odrediti cijenu našeg Glasnika. Do sada je bio besplatan za čitatelje. Cijena našeg Glasnika jest 2,00 KM.

Nadamo se da ćete shvatiti ovaj korak kao jedini mogući i opravdani. Nastojat ćemo da i ubuduće na Vašim stolovima i na policama Glasnik bude glas nade i svjetlije budućnosti iz kotorvaroške doline.

Uredništvo

Uskršnja čestitka

„On uskrсну kako reče, veselimo se, aleluja, aleluja, i radujmo se!”

Putu života konačni cilj i smisao je uskrснуće – onaj život koji ne podliježe ograničenjima ljudskoga i zemaljskoga, život potpune ostvarenosti u Bogu gdje se njegova žed za životom, svaka potreba i mogućnost može do kraja utažiti. Uskrснуće je kruna života, redovito zamijenjena trnovom krunom koja prati svakoga

vjernoga Kristovoga učenika, vjernika. Zato možemo bit radosni i u ovoj dolini suza. Upravo zbog nas Isus pobijedi smrt i daje smisao našem životu.

Svima onima koji vjeruju u vječni život, koji vjeruju u pobjedu svjetla nad tamom, pobjedu dobra nad zlom, pobjedu istine nad laži, pobjedu nade nad očajem želimo sretan i blagoslovljen Uskrs.

Božić 2018. godine

Božić je naš najsvečaniji blagdan. Uz ovu Svetkovinu vežu nas prelijepi dani čestitanja, druženja, istinske sreće kao i susreta s Bogom.

Za Božić smo se pripremali misama Zornicama koje su bile posjećene. Narod vrlo rado pohodi ove mise i tako se duhovno priprema za ovaj blagdan.

Dva tjedna prije Božića bili smo posebno radosni, pao je snijeg. Radovali smo se napokon bijelom Božiću. Nestade snijega ali radost Božića je ostala.

Misom polnoćkom u kotorvaroškoj ljepotici dočekali smo rođendan našega Spasitelja. Dosta vjernika iz sve tri župe razasute diljem svijeta bilo je na Polnoćki. Svetu misu predvodio je kotorvaroški župnik fra Zoran Mandić uz koncelebraciju fra Jure Tokalića. U propovijedi je istaknuo da je Božić radost za sve nas koji živimo ovdje ali i za one koji dolaze i satima čekaju na granici da bi došli svojim roditeljima, djeci, rođacima, prijateljima. Da, i to je radost Božića.

Poslije svete mise uslijedilo je radosno čestitanje uz tople kifle koje su, kao i svake godine, darovali Dragan i Borka Juričević, a pečenicu je poklonila ekipa Wels. Bilo je i kuhanog vina i rakije. Sve smo to isprobali i veselili se uz

prekrasan vatromet.

U sva tri dana Božića imali smo redovite svete mise u Zabrdju, Kotor Varošu i Vrbanjcima. Na dan sv. Ivana tradicionalno je slavljena sveta misa na Sokolinama u 14 sati gdje se nakon sv. mise narod i vjernici okupljaju na druženje uz grah. Posebno što se na taj dan okupe svi Ivani, Ive, Ivanke. U Sokolinama bilo je 17 Slavljenika. Uistinu smo imali razloga za radost i zahvaljivanje

Bogu kroz ove svete dane.

Viki

Svijećnica

U subotu 2. 2. Imali smo svete mise kao i nedjeljom. Na početku svetih misa po običaju bude blagoslov svijeća kao i hrane te drugih potrepština koje vjerni puk donese na blagoslov. Neki donesu jabuke, suho voće, a opet neki šećera u kocki, komad slanine itd.

Lijepo je bilo vidjeti vjernike, istina u malom broju, kako kao nekada dolaze na Svijećnicu na svete mise.

Ekipa Wels

"Imamo li hranu, odjeću i zaklon, budimo time zadovoljni!" ([1. Timoteju 6:8](#)).

Mnogi kršćani za siromašne kažu: „njihovo stanje je odraz njihove vlastite krivnje. Pomozi im i samo ćeš povećati njihovu nesamostalnost. Pusti ih da prestanu prositi i stanu na vlastite noge".

Naša odgovornost nije da osuđujemo siromašne, već da ih podupremo kako i koliko možemo.

Zato još jednom se treba sjetiti svih onih koji su pomogli da se i ovaj Božić dostojanstveno proslavi. Najčešće su spominjani mladi koji žive i rade u Welsu. Skupili su i ove godine određeni iznos novca te kao i svih dosadašnjih godina, obišli naše samce, bolesne i potrebite, darovali ih s paketom hrane, kolačima ili u novcu. Obišli su i pomogli preko 15-ak obitelji.

I ove godine, u okviru njihova druženja i okupljanja pripomogla im je Udruga "Prijatelji malenih" u iznosu od 200 eura.

U ime svih onih koji su im pomogli u ime župne zajednice hvala Zlaji, Želji, Mirjani, Kići, Anđelku i ostalima.

Viki

Blagoslov obitelji i statistika župa

Božićno razdoblje je tradicionalno vrijeme blagoslov obitelji i kuća. Počinje na blagdan sv. Stjepana, a svećenik u obiteljskom domu zaziva i moli Božji blagoslov da članovi obitelji žive kršćanski. Ovaj oblik pohoda crkvenog službenika ponajprije podrazumijeva molitvu za blagoslov u obitelji i životu. To je trenutak i obiteljskog zajedništva kada je obitelj zajedno.

Svi koje smo pohodili s radošću su nas primili i s nama molili. Također su nas i lijepo

obdarili i na tome iskreno im zahvaljujemo. U župi Kotor Varoš obišli smo i blagoslovili 337 vjernika u 154 obitelji.

Inače, u župi Kotor Varoš u 2018. godini kršteno je 6 djece, krizmano dvoje a pokopano 14. U župi Vrbanjci obišli smo i blagoslovili 84 vjernika u 31 obitelji. Ovo su brojke onih vjernika i obitelji koji stalno žive zajedno s onima koji redovito dolaze za Božić i budu na blagoslovu.

Fra Zoran Mandić

Sveti Blaž

Na 3. veljače svake se, godine po svim crkvama, obavlja se obred grličanja. Ovaj se blagoslov temelji na prastaraj predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost. Sv. Blaž je svoje vjernike bodrio da ustraju u vjeri. Kad bi spustio ruku na bolesne odmah bi im se vratilo zdravlje. Svećenik držeći pred vratom vjernika dvije blagoslovljene svijeće moli: "Po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika, oslobodio te Bog od bolesti grla i od svakoga drugoga zla: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Vjernik odgovara: Amen.

Mi smo na sam dan sv. Blaža imali svetu

mise i obred „grličanja“ u Zabrdju, Kotor Varošu i Vrbanjcima.

Fra Zoran Mandić

Vijedne ruke naših žena

“Dobrota se nalazi u srcima ljudi”

Već godinama naše župljanke pokazuju svoju humanost i ljubav prema bližnjima. Pisali smo da za Božić, Uskrs i u drugim prigodama za koje se ukaže potreba prave kolače. I ove godine to nije izostalo. To smo ovaj put, nekako posebno obilježile. U okviru projekta "Poštujmo žene iz ruralnih područja" kojeg financira Europska unija, a provodi Caritas Biskupije Banja Luka u suradnji

sa Caritasom Austrije unazad nekoliko mjeseci smo kroz radionice i druženja pleli priglavke za potrebe usamljenih u Banjoj Luci. Pripremajući darove za Božić, došle smo na ideju da na kutijama za kolače napišemo Sretan Božić uz prigodnu sliku. Žene su se zbilja potrudile. Ono što je najljepše jest da nam se pridružuju uvijek nove. To uveseljava jer znamo da činimo dobro.

I ove godine sav prihod od kolača u iznosu od 750 KM je doniran za potrebe siromašnih u našim župama. Veseli nas što su i vjernici pristigli sa strane shvatili naš trud tako da su svi kolači prodani. Hvala svim ženama na njihovom trudu i volji da pomognu bližnjima.

Za Uskrs smo ponovo u akciji a tko zna kakva nam se još ideja izrodi pa vas iznenadimo. Zato svima vama koji živite izvan Kotor Varoša poručujemo: za Uskrs vas čekaju pripremljeni kolači. ***U svakom slučaju poduprite nas!***

Viki

Sportski susret u Kotor Varošu

26.1.2019 u Kotor Varošu održan je turnir raseljenih Kotorvarošana. Lijepo je bilo vidjeti drage ljude i prijatelje koji su došli iz Zagreba, Matulja, Splita, Šibenika, Karlovca....Welsa, Kapfenberga, Stuttgarta....i mnogih drugih krajeva.

Bilo je to predivno sportsko druženje koje će se i dalje održavati i povezivati stare prijatelje i sportaše.

Ovim putem se zahvaljujemo našim ljudima i njihovim prijateljima koji su se odazvali i uveličali naše susrete.

VELIKA Hvala Stipi Efanu Vidiću koji je bio na čelu ove sportske manifestacije, hvala i ostalima koji su sudjelovali u organizaciji kao i sponzorima.

Zlatko Marković

Edukativno-kreativna radionica

U okviru projekta "Poštujmo žene iz ruralnih područja" održana je još jedna u nizu radionica na području Kotor Varoša.

Tema radionice je bila "Zdravi partnerski odnosi". Sa sudionicama se razgovaralo najprije o tome što za njih predstavlja, odnosno koje karakteristike prema njihovu mišljenju ima jedan

zdrav partnerski odnos. Prije svega, mislili smo na dobru, nenasilnu komunikaciju, zajedničko provođenje vremena, međuovisnost i odgovornost, te na bliskost.

Bilo je riječi i o razlikama između dobrog i lošeg partnerskog odnosa, te je sudionicama ukazano na poteškoće s kojima se partneri u lošem odnosu nose, kao i rizicima ostanka u lošem odnosu. Za kraj, predstavili smo sudionicama korisne savjete o tome kako očuvati sklad u partnerskim odnosima.

Neizostavan je i kreativni dio radionica, pa su ovog puta vrijedne žene Kotor Varoša imale priliku praviti nakit.

Tanja Valentić

POVIJEST

Duhovna zvanja - Redovnice

ŠIMUNOVIĆ Luca S. Ksaverija – Rođena u Zabrdju 4. lipnja 1950. od oca Stipe i majke Anđe r. Topalović. U zajednicu sestara franjevki stupila 12. kolovoza 1969. Anapustila 1970.

ŠIMUNOVIĆ Mara S. Dragutina – Rođena u Zabrdju 2. studenog 1947. od oca Stipe i majke Anđe r. Topalović. U zajednicu sestara franjevki stupila 12. kolovoza 1969.

TOPALOVIĆ Kata S.M. Radmila - Rođena u Zabrdju 5. listopada 1946. od oca Stipe i majke Jele rođ. Brkić. U zajednicu sestara milosrdnica stupila 15. kolovoza 1966, a napustila je 16. kolovoza 1970.

VINOJČIĆ Agata S.M. Salezija - Rođena u Duratovcima 31. kolovoza 1948. od oca Marka i majke Ane rođene Barić. Pripada zajednici sestara benediktinki. Živi u Vilshofenu u Njemačkoj.

VUJEVA Kata S. Katarina – Rođena u Podbrđu 14. ožujka 1941. od oca Jake i majke Luce r. Grgić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila 22. studenog 1959. Nalazi se u Banjoj Luci.

ZEBA Ivka S. Irena st. - Rođena u Zabrdju 8. ožujka 1947. od oca Ivana i majke Mare rođ. Jurić. U zajednicu sestara franjevki stupila 12. kolovoza 1969.

ZEBA Ivka S. Irena ml. – Rođena u Podbrđu 14. srpnja 1949. od oca Ilije i majke Mare rođ. Kovačić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila 12. veljače 1967. Nalazi se u Šibeniku.

ZEBA Katica S. Željka – Rođena u Zabrdju 10. travnja 1951. od oca Ivana i majke Mare rođ. Jurić. U zajednicu sestara milosrdnica stupila 14. kolovoza 1970. Nalazi se u Banjoj Luci.

ZEBA Ljubica S.M. Lucija - Rođena u Šibovima 14. srpnja 1948. od oca Jake i majke Luce rođ. Grgić. Stupila u zajednicu sestara elizabetinki franjevki trećeg reda a istupila 1978.

ZEBA Perka S. Bazilija . Rođena u Zabrdju 30. rujna 1949. od oca Ante i majke Agice rođ. Grgić. U zajednicu sestara franjevki stupila 22. kolovoza 1968, a napustila je 1971.

ZEBA Ruža S. Leticija – Rođena u Podbrđu 14. prosinca 1950. od

oca Ilije i majke Mare rođ. Kovačić. U zajednicu sestara franjevki stupila 22. kolovoza 1968, a napustila je 1975.

Mnoge djevojke iz kotorvaroške župe provele su u raznim redovničkim zajednicama u domovini ili inozemstvu kraće ili duže vrijeme, ali se nisu odlučile za redovnički život. To posebice važi za one koje su pripremu za ulazak u redovničku zajednicu provele u Austriji i Zapadnoj Njemačkoj. Razlog je tomu, pored ostalog, što je to slanje u određene redovničke zajednice bilo i previše nepripremljeno. Međutim, ovo je za mnoge bio izlazak u svijet i jedina mogućnost stjecanja određenih stručnih kvalifikacija, te gledano s tog stajališta pozitivno je utjecalo na podizanje opće kulture u ovoj župi.

S. Kovačić, Katolici u kotorvaroškom kraju, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1989., str. 171.-172.

Mateo Kovačić otvorio dušu

Hrvatski nogometni reprezentativac **Mateo Kovačić** upisao je na utakmici s Azerbajdžanom 50. nastup u kockastom dresu. Dan kasnije na [Chelseajevoj službenoj stranici](#) objavljena je njegova životna priča. "Rođen sam i odrastao sam u austrijskom Linzu. Igram nogomet od svoje treće ili četvrte godine. Jedan moj prijatelj počeo je igrati s pet godina i rekao je svojoj majci da sam dobar. Ona je tada pričala s mojom mamom pa me odvela na moj prvi trening kad sam imao pet godina. Bio sam mlađi od svih ostalih. Bio sam jako malen, dres mi je bio predug i sve je bilo preveliko", počeo je svoju priču Kovačić.

Počeci karijere

"Međutim „bio sam dobar i brzo sam učio jer sam igrao s djecom od sedam, osam godina. Znao sam se štititi, shvatio sam da sam prilično brz. Prva momčad za koju sam ikad igrao bio je jedan maleni klub u mom selu, a onda sam se preselio u Linz gdje sam igrao za LASK. To je veliki klub u Austriji. Moj otac je snimao moje utakmice kamerom i nakon toga bismo ih zajedno gledali. I dalje imam neke od tih snimki i kad se želim

prisjetiti starih vremena pogledam ih", dodao je veznjak.

S deset godina zaigrao je protiv Dinama, da bi ga oni uskoro doveli.

"Svidio sam im se. Dvije godine sam išao na natjecanja i igrao s njima, a onda su odlučili moju obitelj vratiti u Hrvatsku. Bio je to jedan od najljepših dana u mom životu. Bio sam malo tužan jer sam napuštao svoje prijatelje i školu, no znao sam da ću to naći i u Zagrebu. Ali teže je bilo mojoj obitelji. Imali su odlične poslove, sestre su mi tamo išle u školu. Ali, odabrali smo odlazak i to je bio savršen izbor.

Najteži trenutak

Obitelj se puno žrtvovala zbog mene i na tom im zahvaljujem svakog dana. S 12 sam otišao u Hrvatsku, a imali smo čudesnu generaciju tamo s igračima poput Kramarića, Halilovića i Vrsaljka. Hrvatska je država sa stvarno talentiranim igračima, ali nam fali volje raditi. Ne treniramo baš puno, ali iz Dinama je puno igrača napravilo dobre karijere i za mene je njihova škola jedna od najboljih u Europu", kazao je.

S 14 je pretrpio lom noge i to mu je bio najteži trenutak u karijeri.

"Obitelj je sve žrtvovala, a možda je svemu došao kraj. Bio je to veliki udarac za nas, ali vjerovali smo u Boga i znali smo da ću se vratiti. I jesam. Sa 16 sam došao u prvu momčad. Moja prva utakmica je bila zaista posebna. Zabio sam gol i to je bio dan za pamćenje. Moj otac je bio najsretniji jer je najviše patio dok sam bio ozlijeđen i taj gol je bio za njega. Mislim da je on sada najponosniji na svijetu", završio je.

preuzeto: net.hr

Predsjednica RH Kolinda Grabar - Kitarević tijekom posjete bosanskih Hrvata: Hrvati su najstariji konstitutivni narod u BiH

Predsjednica je poručila da Bosna i Hercegovina nije nacionalna država jednog naroda već država triju konstitutivnih naroda. Hrvati su najstariji konstitutivni narod u BiH i jedan su od stupova moderne hrvatske države, poručila je u

subotu hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarević.

Vi u BiH niste gosti, pridošlice ni nacionalna manjina, nego njezin najstariji konstitutivni narod koji ne želi ništa drugo nego mir

i ravnopravnost s druga dva naroda u zajedničkoj domovini BiH", rekla je Grabar-Kitarović u subotu na Danu otvorenih vrata za Hrvate iz BiH u svome uredu.

Poručila je da BiH nije nacionalna država jednog naroda, već država triju konstitutivnih naroda, što je "činjenica u BiH desetljećima i stoljećima". Ta činjenica "jamči vaša ustavna prava i tu činjenicu dužni smo braniti, tumačiti i promicati. To je, slikovito rečeno, prag vaše konstitutivnosti i ravnopravnosti i s tog praga nema uzamaka. Zajedno s vama na tom pragu stoji Hrvatska", rekla je Grabar-Kitarović.

Smatra da Hrvati u BiH imaju pravo birati svoje političke predstavnike koji će ih "legitimno predstavljati i zastupati na svim razinama vlasti", kao i pravo na nacionalne, kulturne, obrazovne i medijske ustanove te pravo na ravnopravnu javnu uporabu hrvatskog jezika. Istaknula je da Hrvati, tražeći ta prava ne zahtijevaju "ništa više od drugih" te da je to na najbolji način za očuvanje BiH kao države, a da se time u BiH ugrađuju europske vrijednosti. "Naše srce kuca isto" Predsjednica je ustvrdila da su bosanskohercegovački Hrvati, uz "sunarodnjake i sve domoljube u Hrvatskoj" te uz iseljništvo, "jedan od triju nosivih stupova moderne hrvatske države i naše pobjede u Domovinskom ratu". Grabar-Kitarović je kazala kako je susret s Hrvatima iz BiH "izraz kontinuiteta politike izgradnje nacionalnog zajedništva" koju je zacrtao Franjo Tuđman. Po njezinim riječima, BiH je druga domovina hrvatskog naroda i Hrvati su u BiH prisutni više od tisuću godina. Oni su, poručila je hrvatska Predsjednica, "učinili sve za opstanak Bosne i Hercegovine kao države". Istaknula je da je Hrvatska pružila "najveći mogući politički i vojni

doprinos" obrani i opstanku BiH, da su bosanskohercegovački Hrvati na referendumu 1992. glasali za neovisnost BiH te da su pristali na stvaranje Federacije BiH kako bi doprinijeli "suradnji, miru i povjerenju".

Također, podsjetila je da je Hrvatska zbrinula stotine tisuća prognanika iz BiH "ne gledajući njihovu vjeru i naciju" te da je omogućila humanitarnu pomoć i "naoružavanje svih obrambenih snaga". Poručila je da sve navedeno zaboravljaju ili prešućuju neki u Bosni i Hercegovini. Europska unija treba BiH. Hrvatska se Predsjednica založila za intenzivnije pregovore o pristupanju BiH Europskoj uniji, ali pod uvjetom da su Hrvati ravnopravan narod. "BiH sa svim svojim posebnostima treba Europskoj uniji, ali to može biti samo s Hrvatima kao ravnopravnim konstitutivnim narodom", poručila je i dodala da je pristupanje BiH Europskoj uniji od velike političke, kulturne i sigurnosne važnosti za EU. EU, a i ostali utjecajni međunarodni akteri, će "učiniti veliku pogrešku s nesagledivim posljedicama", ako ne podupru europski put BiH, smatra Grabar-Kitarović. "Put nije jednostavan, ali želimo pomoći i spremni smo pomoći, a vi Hrvati BiH jamstvo ste da konačan cilj može biti uspješno ostvaren", istaknula je. Danu otvorenih vrata prisustvovao je banjalučki biskup Franjo Komarica koji je za Hinu rekao kako su Hrvati u jednoj polovici BiH, odnosno u Republici Srpskoj, svedeni na "ostatak ostataka".

Komarica se nada da će državno vodstvo Hrvatske još više pomoći onima koji žele ostati, "i to ne kao ljudi drugog ili dvadesetdrugog reda, nego kao ravnopravni sa susjedima", te onima koji se žele vratiti, a vratiti se, prema Komarici, želi četiri tisuće obitelji. Banjalučki je biskup ustvrdio da se predsjednica trudi pomoći, ali da pomoć trebaju pružiti i drugi akteri, misleći na hrvatsku Vladu, Sabor i hrvatske predstavnike u BiH. Hrvatski predstavnici u BiH "trebaju dići odlučnije i više glas za one Hrvate koji su teško obespravljeni i nemaju temeljna ljudska prava", poručio je Komarica.

Preuzeto: vecernje.hr

Poznata i nepoznata Afrika

Želim s vama podijeliti ono što znam kao i ono što ne znam o Africi. O Africi sam puno *sanjala*. Ići u Afriku u misije bila je moja davna želja. Ono što sam prije dolaska u Afriku znala samo je mali dio onoga što Afrika jest. Nisam očekivala Afriku ovako brežuljkastu (brdovitu) i zelenu. Bila je zelena jer kad sam ovamo došla bila je kišna sezona. I sada je opet početak kišne sezone. Nema ovdje godišnjih doba. Imamo samo kišno i sušno razdoblje. Kad pada kiša ne treba vam kišobran jer vam ne može pomoći, kiše su trenutne i jake. Ponekad kad kiša pada zna biti prilično hladno. Oni kišu smatraju blagoslovom. Suše znaju dugo trajati i tada je uistinu teško, nema vode i zemlja sva izgori. Nikakvi plodovi ne mogu ostati.

Na početku smo kišnog razdoblja, do sada je valjalo zemlju pripremiti i sada se sve sije. Ako imaju zemlju onda nisu siromašni uspijevaju se prehraniti. Problem je jer mnogi nemaju zemlju. Puno zemlje je neobrađivo (pijesak i kamen). I mi smo prekopale dio zemljišta i nešto posijale i zasadile u svoj vrt (paprike, paradajza, kupusa, blitve, tikvica, zelene salate...) Sve uspijeva, nekad bolje nekad lošije, ovisno od kiše. Zato molimo za kišu i Bog čuje našu molitvu.

Po poljima se može vidjeti puno goveda, ovaca i najviše koza. Zmije su također uobičajena pojava. Skakavci su prava poslastica, probala sam ih. Kad je sezona postavljaju se specijalna lovilišta. Može se kupiti i domaćeg mlijeka ali ne može trajati više od jednog dana. Pokvari se. Od mesa ako jedemo, obično jedemo kozje. Kokoši su uglavnom za domaćinstvo i rijetko se vide. Nikakve namirnice ne možemo čuvati dugo, jer je uglavnom toplo. Dobro je to što kroz cijelu godinu, ako bar malo kiše kapne, možemo štogod uzgajati i s vrta ubrati. Postavili smo spremnike za kišu pa ćemo moći malo i zalijevati.

U početku je bio problem s ljudima komunicirati jer mnogi znaju samo lokalni jezik (runynkole). Engleski jezik uče samo u školi, a mnoga djeca još si ne mogu priuštiti ni osnovno školovanje. Pokušavamo im pomoći koliko možemo.

Ovdje su nas dobro prihvatili, radosni su što su sestre među njima. Posebno su radosni ako ih pozdravimo na njihovom jeziku. U početku sam znala samo jednu riječ i tako pozdravljala: *Oraire ota - agandi?* (Dobro jutro - Kako si?) Na što su oni radosno odgovarali: *Ndyrie gye - ndyaho* (dobro sam). Ljudi su veoma uljudni i susretljivi.

Bila sam ugodno iznenađena kad me je prvo jutro jedan mještani pozdravio tečnim hrvatskim jezikom: „ Dobro jutro, kako si stara baba. Ja znam Šuker i Luka Modrić iz Hrvatska". Bilo mi je drago čuti i tako nešto.

Sad znam *runynkole* koju riječ više. Oni mama kažu maama, tata kažu taata, za kavu kažu kaahwa. Evo vidite nije težak taj jezik. Vjerujem da ću svladati i druge riječi koje nisu ni slične našima. Život ovdje je jednostavan i prilično miran. Ako nešto ne uradite danas, stignete i sutra. Oni tako žive. I mi učimo tako. Vrijeme nam je i tako darovano. Siromašni su materijalno ali su i pravi Isusovi siromasi duhom. Međusobno razgovaraju vrlo tiho, nisu bučni ni kad ih je puno na jednom mjestu. Kada prođete glavnom ulicom i u manjim mjestima, uvijek ćete susresti puno ljudi koji stalno nekuda idu. Kao i kad krenete kroz selo. Svi iziđu da vas pozdrave. Djeca rado istrčavaju pred nas i žele da ih zagrimo. I onda nas prate jedan dio puta. Neki nose motike na ramenu, neki mačete za sjeći drvo (ako ga ima) ili za kositi travu, neki nose kanistre za

vodu (najčešće djeca koja kilometrima idu daleko po vodu sretni da ju imaju).

Područje u kojem mi živimo bogato je bananama (matoke- tako se zovu banane za kuhanje). To im je glavna hrana kao i Posho (pura). Ponekad si priušte i grah. Sade dosta krumpira i slatkog krumpira (batat) i to je uglavnom za prodaju kao i kikiriki.

Unatoč takvom siromaštvu i neimaštini uvijek su dosta raspoloženi i radosni. Posebno je zanimljivo s njima se cjenjkati kad nešto kupujemo. Ako ih pitate za cijenu nečega za nas *omujungu* (omužungu) – bjelkinje uvijek je cijena dupla. A ako se znate dobro pogađati i spustiti cijenu onda ste dobar kupac. To sam brzo naučila. Inače na ulicama možete sve kupiti (jer svi nešto prodaju i kupuju). I oni se na svoj način bore da prežive.

Na nedjeljnim misama crkve su uglavnom pune. Nemali broj vjernika dođe i svako jutro na sv. misu.

Mise obično traju po sat i pol do dva sata. I svi se osjećaju ugodno jer se pjeva i moli, nikome se nikuda ne žuri. A za posebne prigode se i pleše. Često za prinos darova (svoj doprinos za crkvu) daju plodove zemlje (djelo ruku svojih), jer daju ono što imaju. Poseban doživljaj bio mi je u Došašću na jutarnjoj misi u šest sati ujutro kada je crkva bila ispunjena djecom i mladima koji su po nekoliko kilometara (dva ili tri sata) pješaćili da bi došli na devetnicu Bezgrešnom Začecu BDM.

Po Africi možete lako putovati. Auta su rijetka pojava ali imate posebne taksije za prijevoze. Voze gdje god poželite. Samo izidite na glavnu cestu i ne trebate dugo čekati. Nema voznog reda ali uvijek možete svugdje stići na vrijeme. Ako propustite jednoga tu je odmah drugi kao da samo na tebe čeka. I u njemu ima mjesta za sve. Ima određeni broj sjedala ali uvijek može stati i po dvije i tri osobe viška. I nitko se ne buni. Za kraće relacije omiljeno prijevozno sredstvo je *boda-boda* (vožnja na motoru) koju sam i ja sama iskusila mada mi nije bilo strano. Nevjerojatno je kako su spretni u vožnji kao i u prijevozu druge robe. Prijevozna su sredstva uglavnom pretovarena.

Kad nas vide s motikama i da kopamo ne mogu se načuditi da *omuyungu* zna kopati.

I tako je taj život u Africi, težak i za nas strance zanimljiv. Borba za život i preživljavanje. Ne tuže se oni, jer za bolje mnogi i ne znaju. Ja sam dobro. Daleko od svih vas ali s dobrom nakanom odsutnosti preživi se i to. Zahvaljujem se svima vama na podršci bilo kojeg oblika. Preporučam se i dalje vašoj pomoći i vašim molitvama. Kad se susretnemo prepričavat ću vam osobno ono što ovdje nisam napisala. Ali slijedi i nastavak drugom prigodom.

s. Ivka Lučić, misionarka u Ugandi

Leali Osmančević je magistrica komunikologije i asistentica na Odjelu za komunikologiju na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu. Znanstveni interesi su joj djeca i mediji, etika u medijima, humanitarne akcije i dječji domovi. Autorica je niza znanstvenih i stručnih radova te sudionica projekata vezanih uz djecu, medijski odgoj i komunikacijske vještine s djecom.

Djeca i mediji u dobu novih tehnologija

Mediji su već dugi niz godina sastavni dio života djece i mladih. Današnja djeca se još u najranijoj dobi susreću sa medijima pa tako i internetom. Razvoj tehnologije im je dodatno omogućio neprestano korištenje interneta kod kuće, ali i u školi. Da se vrijeme koje djeca i mladi koriste za medije povećava, dokazuju i njihovi roditelji. Sve ubrzanijim razvojem novih tehnologija razvili su se i brojni novi oblici komunikacije. Novi mediji postali su sastavni dio odrastanja djece i mladih zbog čega se i razvila potpuno nova takozvana digitalna generacija. Društvene mreže, a posebice Facebook, postale su sastavnim dijelom svakodnevice djece i mladih. Osim slobodnog vremena, djeca uz medije općenito provode sve više vremena, bilo da su kod kuće ili u školi. Ovakvi podaci možda i ne bi bili zabrinjavajući, posebice za odgajatelje i stručnjake, da djeca i mladi znaju ispravno koristiti sve medije, a posebice nove. Zbog sve više vremena koje djeca i

mladi provode uz medije, mediji sve više utječu na oblikovanje njihovih vrijednosti, stavova i mišljenja pa se tako često povezuju s terminom odgajatelja, uz njihove roditelje i učitelje.

Pitanje privatnosti u kontekstu djece i novih medija neizostavno je u zaštiti njihove sigurnosti. Gotovo sve društvene platforme od korisnika pri registraciji i prijavi traže barem osnovne osobne podatke. Iako svaka društvena mreža ima postavke sigurnosti, one su nerijetko automatski postavljene na način da su sve objavljene informacije vidljive svima i takve postavke se mogu samo ručno promijeniti i prilagoditi. Ukoliko djeca i mladi nisu sustavno educirani o ovim i srodnim temama i ako nemaju dostatan roditeljski nadzor pri korištenju novih medija, posljedice su nažalost brojne i neizbježne. Neke od najopasnijih su razni oblici napada na privatnost, uhođenje putem društvenih mreža, lažni profili i krađa osobnog identiteta.

Najčešće pogreške koje djeca i mladi čine pri korištenju društvenih mreža, posebice Facebooka, a koje mogu dovesti do nasilja putem novih medija, *cyberbullyinga*, svakako je objavljivanje točne adrese i broja telefona ili mobitela uz objavljeno puno ime i prezime, učestalo objavljivanje trenutnih lokacija na kojima se nalaze, prihvaćanje nepoznatih ljudi za

prijatelje, zanemarivanje pravila korištenja, prihvaćanje automatskih postavki privatnosti i učestalo objavljivanje fotografija, posebice onih u neprimjerenim pozama ili seksualno-eksplicitne prirode. Osim vlastitih osobnih podataka djeca i mladi su skloni objavljivati i osobne podatke članova svoje obitelji i prijatelja. U medijskim studijima postoji pet obilježja kroz koje društvene mreže i informacije objavljene na njima mogu utjecati na osobnost. Čimbenici uključuju ekstrovertiranost, ugodu, savjesnost, emocionalnu stabilnost i otvorenost iskustvu. Potreba mladih za popularnošću i statusa u svojoj okolini temeljni je preduvjet za njihov odabir vrsta informacija i sadržaja koje će objaviti na svome profilu na društvenoj mreži. Takva pojava razumljiva je upravo zbog jedne od svrha stvaranja profila na društvenim mrežama, a to je samopromocija i virtualno predstavljanje korisnika široj publici. U širem području, želja za što boljim virtualnim predstavljanjem rezultira objavljivanjem veće količine osobnih podataka i informacija zbog što većeg socijalnog povezivanja i uklapanja u virtualnu zajednicu.

Razvoj novih medija i tehnologija omogućio je svima, a posebice djeci i mladima sve brži i jednostavniji pristup informacijama. Mogućnosti

novih medija s naglaskom na internet i društvene mreže su brojne i s jedne strane vrlo pozitivne. Novi mediji su djeci i mladima stvorili veliku, raznoliku i kvalitetnu platformu za širenje i primanje informacija, umrežavanje, učenje i zabavu. No uz brojne pozitivne karakteristike, novi mediji donijeli su potpuno nove negativne utjecaje i oblike nasilja. Uz negativna obilježja neizostavno je spomenuti i niz moralnih i etičkih dvojbi s kojima se stručnjaci svakodnevno bore u različitim područjima djelovanja. Nove generacije djece i mladih odrastaju uz medije i gotovo je nemoguće oduprijeti se sve raznovrsnijim medijskim sadržajima i porukama. Novi mediji su uz one tradicionalne postali glavnim sredstvom komuniciranja djece i mladih te su zbog svoje raširenosti, popularnosti i moći donijeli i potpuno novi oblik elektroničkog nasilja *cyberbullying*.

Temeljno obilježje ovakve vrste nasilja svakako su izravni i vrlo ozbiljni napadi na privatnost pojedinca ili skupine, bilo da je

riječ o javnom iznošenju osobnih informacija, otkrivanju identiteta ili objavljivanju audiovizualnih zapisa i fotografija. Novi format elektroničkog zlostavljanja koji se sve više popularizirao posljednjih godina su napadi putem brojnih grupa mržnje na društvenim mrežama. Iako počinitelje s jedne strane štiti anonimnost, oni su vrlo često vršnjaci koje žrtva poznaje iz škole ili mjesta u kojem živi te su mogućnosti zlostavljanja i pristupa osobnim informacijama žrtve još i veći u odnosu na mogućnost da počinitelj žrtvu ne poznaje u stvarnom životu.

Za prevenciju svih oblika nasilja putem novih medija podjednaku odgovornost imaju roditelji, učitelji, cjelokupna zajednica, mediji, ali i vršnjaci djece i mladih. No, postoji i čitav niz vanjskih čimbenika bez kojih je sustavni je i institucionaliziranje pristupanje medijskom odgoju teže izvedivo. Prije svega, nužno je prilagoditi zakonodavne okvire prema kojima će se svi počinitelji ovog oblika nasilja jasno, strogo i sustavno kažnjavati dok će žrtve biti maksimalno zaštićene. Nadalje, čitavu javnost je nužno sustavno educirati.

Djeca i mladi nisu do kraja svjesni svih opasnosti prihvaćanja nepoznatih osoba za prijatelje te nalaženje s njima u stvarnom životu. Nova generacija djece odrasta uz medije od rođenja te je zbog toga posebno važno započeti sustavnu edukaciju od najranije dobi. Nužno je naglasiti kako edukacija nije potrebna samo djeci već i njihovim roditeljima, ali i odgajateljima, učiteljima i nastavnicima.

nastavit će se...

VLČ STEFAN MARKOVIĆ

RAZGOVARALI SMO

U jesen 2018. godine zaređeni ste za đakona u sarajevskoj katedrali. Malo nam se predstavite. Znamo da su vam roditelji kotorvarošani a vjerujem da se i Vi osjećate tako.

Zovem se Štefan Marković, rođen sam 1989. godine u Zagrebu kao drugo od osmero djece. Ne mogu reći da se osjećam kao kotorvarošanin jer nisam u Kotorvarosu ni rođen ni odrastao. Ipak svjestan sam koliko su važni moji korijeni i podrijetlo, i zato nikada ne krijem, nego nastojim

istaknuti i svoje podrijetlo i vezu s Kotor Varošom. Zahvaljujem Gospodinu da su nama, djeci, roditelji uspjeli prenijeti ljubav za ovaj kraj te svijest da i ovdje na neki način pripadamo. Kako naši roditelji, a pogotovo otac, često dolaze u Kotor Varoš za blagdane i razne druge prigode, tako smo i mi imali priliku redovito posjećivati ovaj kraj te ga upoznati i zavoljeti.

Imali ste dug put do đakonata, škola, Studij teologije...

Ne znam je li dugo, ali meni je nekako proletjelo... Ali svakako je bilo

puno borbi, promjena, traženja, iskustava, i naravno, puno puno milosti...

Svećenički poziv osjetili ste u Zagrebu a nalazite se u Sarajevu. Možete li malo pobliže objasniti našim čitateljima svoj životni put? Što očekujete od budućnosti... Kako ste se nosili s izazovima svjetovnog života? Je li bilo dvojbi i kušnji?

Počeo bih od svoje obitelji. Nas trojica braće i pet sestara rođeni smo i odrasli u Zagrebu, u župi sv. Obitelji gdje su se naši roditelji, Marko i

Luca doselili 80-ih godina. Odrastao sam u lijepom ambijentu gdje je prije svega postojala otvorenost životu mojih roditelja. Odrastali smo u skromnim uvjetima, ali bez da nam je ikada išta falilo, jer Bog je uvijek obilato providao. Pri tome, sve je bilo u dijeljenju i zajedništvu. U našoj kući se uvijek molilo, redovno smo išli u crkvu i živjeli od sv. Sakramenata, a roditelji su nam prenosili vjeru kako su mogli.

Naša kuća je uvijek bila puna ljudi jer su kroz naš dom prolazili mnogi izgnanici iz Bosne tijekom posljednjeg rata, kako bliži rođaci koji su s nama i živjeli, tako i brojni drugi. Uvijek samo bio vezan uz župu, pjevao u zboru i ministrirao.

Ipak, uz sve ove lijepe stvari koje mi je Gospodin dao, dosta rano počeo sam tražiti život i ljubav tamo gdje je nema. Tako su počela prva lutanja i razni padovi. Sve više sam izbjegavao dom i obitelj te odbacivao autoritet roditelja, pogotovo oca. Dogodio se na žalost i kontakt s pornografijom i grijesi protiv čistoće. Počeli su izlasci, alkohol, nepoštovanje djevojaka... Sa svime time sve je više rasla sumnja u Božju ljubav. Crkva i vjera sve su mi manje značili, iako sam nastavio redovno ići na nedjeljnu misu i povremeno se ispovijedao. U sebi sam sve više osjećao prazninu i samoću. Nisam znao za što živim. Iako je izvana sve izgledalo super, sve sam se više pitao kakve veze vjera ima s mojim životom. S druge strane, znao sam da život mora biti nešto puno više i bolje od onog što sam ja tada živio.

Sa 17 godina pročitao knjigu o svjedočanstvu obraćenja jednog kršćanina i nakon toga prvi puta poželio osobno susresti Isusa Krista ako je istina da postoji, da je uskrsnu i da je živ. I tada je započelo moje obraćenje. Kada sam počeo moliti i rekao Isusu da ga želim upoznati, On je stvarno ušao u moj život i "kao rukom" odnio sve moje grijehе i moju duboku krivnju. Prvi puta sam doživio da me netko do kraja ljubi ovakvog slabog i jadnog kakav jesam, da me ne sudi i ne zahtjeva ništa od mene. I počela je jedna prelijepa avantura. Gospodin je ubrzo na moj put stavio prijatelje koji žive vjeru i traže Boga, išao sam na Framu, sudjelovao na brojnim hodočašćima i susretima za mlade. Božja Riječ i molitva počeli su pomalo mijenjati moj život u koji je sve više ulazio smisao i radost.

Nakon srednje građevinske škole jednu sam godinu radio razne poslove i razmišljao što bi dalje. Jer već tada su počele moje borbe oko poziva. Slutio sam da me Gospodin možda zove, ali ja sam htio brak i obitelj. Zatim sam počeo kao laik studirati teologiju u Zagrebu. U to vrijeme slušao sam kateheze Neokatekumenskog puta u župi Sv. Terezije od djeteta Isusa i ušao u neokatekumensku zajednicu. U tom ambijentu gdje je u središtu bila Božja riječ i gdje sam mogao ozbiljnije razmišljati o svom životu, ponovno se otvorilo pitanje moga poziva i nakon kraće borbe, Bog mi je jasno pokazao da me zove.

Kako je proteklo Vaše školovanje u Bogosloviji, što je bilo najteže i gdje ste se sve školovali? Imate li potrebu nekome posebno zahvaliti?

Sjemenište u Sarajevu nisam odabrao ja nego Gospodin. Mladići iz naših zajednica koji otkriju poziv za svećeništvo, svake se godine u rujnu okupe na jednom susretu u Porto San Giorgiu u Italiji. Nakon 5 dana kateheza, molitve i razmišljanja, oni koji to žele, ubace svoje ime u košaru i

tada ždrijebom budu izvučeni za jedno od 100-tinjak sjemeništa u cijelome svijetu. Tako je mene dopalo Sarajevo. Nakon tri godine formacije u sjemeništu s još 10-ak momaka iz raznih dijelova svijeta i nastavka studija teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, počeo je moj drugi dio formacije - misijska praksa. Prvu sam godinu živio u Španjolskoj, s jednim svećenikom u maloj župi u na periferiji Madrida. Nakon toga sam se vratio na Balkan, i to u nama susjednu Srbiju. Prvo sam godinu dana živio u jednoj župi u Zaječaru, na istoku Srbije, gdje sam pomagao župniku i 5 obitelji iz raznih zemalja koji tamo žive kao misionari, a nakon toga sam bio dio ekipe katehista za neokatekumenske zajednice u Srbiji koja je posjećivala razne župe po Srbiji i naviještala Radosnu vijest. Prije točno godinu dana vratio sam se u Sarajevo kada sam od početka ožujka počeo službu tajnika Nadbiskupa u Sarajevu, kardinala Vinka Puljića. To je ujedno bila i zadnja etapa moje formacije jer sam 28. listopada 2018. po rukama kardinala Puljića zaređen za đakona.

NEKOME ZAHVALITI

Prema mnogim ljudima osjećam veliku zahvalnost, ali izdvojio bih svoju pokojnu baku Maru koja je, uvjeren sam u to, najviše "kriva" za moj poziv. Puno se ta sveta žena namolila i napostila sve dok se ja napokon nisam odazvao Božjem glasu. I dalje me prati njen zagovor koji je sada još jači. Tu su naravno roditelji koji su toliko toga učinili za mene. Ne smijem zaboraviti ni svoje katehiste i formatore u sjemeništu, braću i sestre, rođake, prijatelje, dobročinitelje...

Kako ste se osjećali prilikom obreda u katedrali?

Teško je to izraziti riječima, ali, nakon svega što sam upoznao o sebi, nakon tolike moje nevjernosti i traženja

sebe... Bio sam dirnut da Bog i dalje računa sa mnom. Osjećao sam se kao čovjek koji tako lako može sve prokockati, a ipak mu se povjerava golemo poslanje. Dakle, zahvalan i svjestan da se ne smijem osloniti na sebe nego na Krista i Gospu.

Pred Vama je Mlada misa, kako će izgledati? Kako se osjećate pred tim velikim događajem?

Pa raduje me to da ću sa svima koji su sudjelovali u ovom mome putu i koje mi je Bog poslao u život moći Bogu zahvaliti - jer to je i značenje euharistije, mise - za sve i proslaviti njegovu pobjedu nad mojom smrću.

Ne znam kako će izgledati, al' znam što bih volio. Nadam se da će i za mene i za sve prisutne u središtu biti slavlje mise i da će to biti jedan Božji prolaz za sve. Nakon Mlade Mise u Zagrebu planiram proslaviti i Mladu Misu u Kotor Varošu na koju ovim putem pozivam sve Kotorvarošane i one koji vole Kotor Varoš.

Trenutno ste u Sarajevu i tajnik ste kardinala Vinka Puljića. Zasigurno imate puno obveza. Upoznali ste Bosnu ponosnu. Kako Vam se čini život u Bosni?

Pa istina da posla ne fali. Naš Kardinal živi ritmom koji baš i nije moguće pratiti iz kauča. Ali u ovoj službi uspijem naći radost kad god to uspijem činiti u služenju i bez traženja samoga sebe. Također, ne znam kad bih imao prilike ovako upoznati Bosnu da nisam tu gdje jesam.

Vidio sam svega. Rekao bih da je ovdje malo više ljudi koji žive u bijedi i siromaštvu. To sam posebno imam priliku vidjeti u Sarajevu. Mnogi su izgubili nadu, ne vide perspektivu u ovoj zemlji. Mnogi su sami, previše obitelji je narušeno, da ne kažem razoreno. Tjeskoba i gorčina

nepraštanja i strah od drugačijeg na mnogim se mjestima osjete u zraku.

Unatoč tome, mnogi ljudi ovdje i dalje žive jedni pored drugih iako su drugačiji, nekako su opušteniji i manje otuđeni jedni od drugih. Mislim da život ovdje još uvijek može biti vrlo lijep. ***Nakon Vašeg ređenja ostajete li u Bosni kao svećenik?***

Mislim da ovo zna samo Bog. I ja i moja subraća s ređenjem postajemo svećenici Vrhbosanske nadbiskupije i idemo tamo gdje nas pošalje naš Biskup. A s obzirom da u sjemenište

dolazimo s misijskim pozivom i u tom duhu se formiramo, Biskup neke od nas može poslati u neku drugu zemlju u poslanje.

Možete li usporediti život mladog čovjeka u Hrvatskoj i ovdje u Bosni? Izaзовi i očekivanja?

Kada pričam s mladima ovdje, vidim da imaju iste borbe i iste nade kao što sam imao ja živjeti u Zagrebu i kao što imaju moji prijatelji u Hrvatskoj. Treba ti dobra veza za ubaciti se negdje, posao nije lako naći mnogi se pitaju za što su se uopće školovali. I jedni i drugi lako se mogu razočarati i pokolebati se. Možda je malo više sadržaja i ponuda za potrebe mladog čovjeka u Hrvatskoj. Ipak treba reći da je Hrvatska puno uređenija država nego BiH, i to se onda odražava i u životu ljudi.

Ipak, što više dana života imam iza sebe, više sam uvjeren u jedno: istinsko ostvarenje i ispunjen život bilo mladog bilo starog, bilo na

"naprednom" zapadu bilo u ovim zemljama za koje se čini kao da su negdje zapele u razvoju, ne ovisi o stvarima koje sam malo prije rekao.

Vidio sam mlade u Madridu koji su imali sve preduvjete za uspjeh i ostvarenje, a većina njih, ne pretjerujem, su duboko nesretni, neostvareni i ne znaju što bi sa sobom. S druge strane, i u Bosni i u Srbiji i u Hrvatskoj, poznajem mlade koji, u možda lošijim uvjetima i s manje prilika za uspjeh, u sebi imaju život, bore se i zadovoljni su.

S time ne želim reći da je ovdje bolje nego vani, već da je za biti sretan potrebno puno više od "malo više para i zdravlja, malo bolje kuće i auta".

Vaša poruka mladim ljudima koji jedva čekaju otići na Zapad. Ostati ili tražiti novu sredinu?

Da nastavim započeto, samo bih podsjetio i sebe i sve mlade na ono što smo već iskusili u svom životu: da smo bili istinski zadovoljni onda kada su trošili svoj život za bližnjega, kada smo se puno darivali a ne kada smo puno imali, uživali ili u nečemu uspjeli.

Najsretniji ljudi koje poznajem su majke koje su rađale i odgajale svoju djecu za služenje a ne za uživanje, očeви koji su svojoj djeci pružali pažnju i razgovor, a ne eure, svećenici, redovnici i redovnice koji su trošili svoj život za braću i za Crkvu. A sve to ne daju Njemačka i Kanada, nego raspeti, uskršli i vječno živi Isus Krist.

Misa i druženje

Ima ljudi koji se dosjete kako da obogate dane u vrijeme Božića. Netko se dosjetio na Ivanje doći na Sokoline na misu i druženje. Pun pogodak. Hvala onima koji su to osmislili. Prekrasan dan, bez snijega, umjereno prohladno. Pješačim sa Luka. Na Srednjem Brdu stižu me dvojica. Pozdravljamo se. Jedan je Zoran a drugi je oženjen sa Srednjeg Brda kojeg nema više. U priči, za tren smo na Sokolinama. Ispred škole (koje više nema) otac slika sina. „Kakvo je to poziranje“?, slikam sina ovdje gdje mu je čaća išao u školu, odgovara. Ovo mu je prvi dolazak na Sokoline. Sretni i jedan i drugi. U crkvenom dvorištu lagana muzika, stižu auti. Njiva do crkve se istom ograđuje. Prvo čestitke Ivanima, rukovanje, nude rakiju, kobasice, osmijehe, sve spontano. Na vatri u kotlu nešto krčka. Fino miriše. Susreti; Će si kume kućo stara? Je li to ona male Ane? Ime što si porasla, dođi da te tete ljubi! Rođo, doš'o i ti. 'Ajmo po jednu l j u t u ! C v i ć k o r e ž e kobasice, slaninu, Gile oko kotla,

Perica slika, Zlaja, Željo rastrčani, drugi obilaze lipe i javore koje su posadili fratri. A oni preponosni. Šepi se mudro osmjehuje.

„Tko pije neka popije a tko žvače neka sažvače. Za deset minuta počinje misa“ mudrim glasom opominje fra Zoran. Perica Verić zvoní. Razliježe se zvono na daleko. Počinje misa. Ivani su pred oltarom. Puna crkva. Ima i na korovima misara. Bliže 100 nego 80. Do mene na klupi čovjek koji mi je prije ulaska u crkvu rekao da je iz Jakotine i da je ovdje išao u školu, četiri puta se na dan križao kod crkve. „Svim na zemlji mir veselje“ ori se .. „, u sve vrime godišća“!. Fra Juro tumači kako se Krist nećujno uvukao u Ivanov život a Ivan ga ponizno slijedio i svjedočanstvo nam ostavio.

Na kraju zahvala i blagoslov i opet pjesma. Ispred crkve pod drevnom lipom gdje su i naši djedovi slušali misu slikaju se Ivani. Ako sam dobro zapamtio 15 imenjaka. Svi ponosno poziraju. Ponovo bliže kotlu. Serviraju grah, rebarca,

nogice, repove, kobasice i kiseli kupus za salatu. Ima li ljepšeg ambijenta za zajednički objed? Kavijar i tartufi su sitnica za naš grah. Bravo Gile! Za početak manje priče više rada, ode grah dok si rekao keks. Miris se širi. Lagano se budi harmonika, djeca trče, pucaju petarde, počinje pjesma, nazdravljanje. Stipica Dudin, fra Juro, Čelini, Ivo Barišin, Pile Kovačić, svirač Ivo Ivić nađoše i onu fra Marka Bandala „Čija frula mojim šorom svira“. Čestit Božić i sveti Ivan i sretna Nova našem Fra Marku kad ga se već sjetismo. Zadovoljan narod čavrlja, zahvaljuje, kuju se planovi za dogodine. Milost i dobrota lebde u zraku. Uskoro će doći blaženi sumrak i onda vječne zvijezde na nebu. Na Sokolinama smo svi sokolovi.

Ostavljamo ovo svjedočanstvo budućim naraštajima da vide kako je nekada bilo i ujedno im kažemo dok smo još pri zdravoj pameti „Nema raja bez rodnoga kraja!“

Mato Marka Pejavića

Imena i imendari

Matej - je biblijsko ime. U hebrejskom (židovskom) glasi Matitjáhu, složeno od dvijuriječi Matt-čovjek i jah(on) -Jahve, Bog . Znači, dakle, čovjekod Boga, Božji čovjek. Drugi tumače kaoBožji dar, Jahvin dar. Grčki je oblik Mattháios i Matthías, a latinskiMathaeus i Mathias. Iako su imena Matej i Matija istoga izvornog značenja, u praksise razlikuju (a i miješaju!); odnose se, naime, na dva različita sveca.

U nas je mnogo inačica imena Matej: Mateo (prema talijanskom Matteo!), Matiša, Matoš, Mato, Matan, Mate, Mata, Matko, ili Meteja i Matea, Matejka, Maša. Tu pripadaju i (prevedena) imena Bogdan, Bogdana i njihove inačice. Matej je apostol i evanđelist, mučenik. Blagdan mu je 21. rujna. Prije no što ga jeIsus bio pozvao bio je carinik, ubiratelj poreza, Židov u službi Rimljana, okupatora. Takvi su bili omraženi od svojih sunarodnjaka. Sunarodnjaci su ih jednostavno zvali: grešnicima.

Mora da je u njemu bilo plemenitih kvaliteta kad ga je Isus odabrao unajbliže suradnike. Prema predaji, Matej je svoje **Evanđelje napisao u Judeji (Palestini)**, hebrejskim jezikom (ostali su evanđelisti pisali grčkim), a zatim pošao propovijedati u Etiopiju, gdje je umro mučeničkom smrću. Likovni umjetnici Mateja prikazuju s knjigom u ruci. Uz njega je redovito lik anđela uljudskom obličju. To mu je među četvoricom evanđelista osnovni atribut. Da se ne bizaboravilo čime se bavio prije no što je stupio u Isusovu družbu, slikaju ga i svrećicom novca. Na

nekim slikama Matej sjedi za pisaćim stolom, umače pero utintarnicu i piše. Oznake su mu još mač ili dvosjekla sjekira (helebarda), od koje jepodnio mučeničku smrt. Kadšto Matej drži okruglu daščicu s nekim znakovima. To jevrsta računala kojim su se služili tadašnji carinici. Osim što ga štuje cijela Crkva, Mateja kao svojega zaštitnika časte financijski i porezni službenici, carinici, bankari, knjigovođe.

Matija - O etimologiji i inačicama imena napisano je pod imenom Matej. Premda Matej i Matija imaju etimologijski isti korijen, to su dva različita imena, a u kalendarudva različita sveca. Matija je među dvanaestoricu apostola izabran naknadno, izširega kruga Isusovih učenika, mjesto izdajnika Jude Iškariotskoga. Sveto pismo donosi da je Petar sazvao zbor: apostole i skupinu prvih Isusovih sljedbenika da Judi izaberu zamjenu. Imali su dva kandidata: nekoga Josipa i Matiju. Pomoliše se. "Onda baciše kocku, i kocka pade na Matiju; tako bi pribrojen k jedanaestorici apostola." (Dj 1,15-26). - Predaja dodaje da je Matija (kao i Matej) propovijedao Evanđelje u Etiopiji i u Judeji. Umro je mučeničkom smrću. Najprije suga kamenovali, a onda mu bradvom odsjekli glavu.

Zato ga i slikaju s knjigom ibradvom, kamenjem ili kockom. Helena, majka rimskog cara Konstantina, darovala je Matijine relikvije svojemurodnom gradu Trieru. Otuda se Matijino štovanje proširilo Europom. Zaštitnik jestolara, tesara, mesara i slastičara. Izvedenice su u

muškomi ženskom rodu, primjerice Matijica, Matijaš, Matica, Matula, Mata, Mako, Makica, Tija, Tijana...

Matija se po kalendaru sve donedavno slavio 24. veljače, a u prijestupnoj godini 25. veljače. Tada je vrijedila i uzrečica "Sveti Matija led razbija!" Nakon reforme svetačkog kalendara godine 1969. spomendan mu je 14. svibnja, pa stara izreka višene odgovara.

Matilda - ime k nama dolazi s njemačkih područja i ondje ima dva oblika: Mathilde i Mechthilde; a sastavljeno je od dviju starovisokonjemačkih riječi: macht (sila, moć) i hilta ili hiltja - bitka). U nas od Matilda dolaze inačice Matildica, Ilda, Ildica, Tila, Tilija, Tilka, Tilda. Sveta je Matilda u kalendaru 14. ožujka. Rođena je oko godine 895. u Saskoj, ugrofovskoj obitelji. Godine 909 udala se za kasnijega kralja Henrika I. i rodila mupetero djece. Godine 936. umire joj muž, kralj.

Našla se tako u vrlo delikatnim političkim i obiteljskim previranjima. Sinovi su se sporili oko vlasti, što je i njoj donijelogorke trenutke. Po Njemačkoj je sagradila više crkava i osnivala samostane. Pri kraju života odabrala je samostan Quedlinburg. Tu je umrla godine 968. i pokopanau dvorskoj kapeli uz svojega muža. Još je jedna sveta Matilda (Mechthild), i to 19. studenoga. Rođena je 1241. u Hackebornu. Bila je redovnica (cistercistica) i voditeljica samostanske škole. Imala jedar mističnih viđenja, koja su njezine susestre - prema njezinu pripovijedanju, ali beznjezina

znanja - zapisale u knjizi "Liber specialis gratiae" ("Knjiga posebne milosti"). Knjiga je svojedobno bila vrlo čitana. Matilda je umrla 19. studenoga 1299.

Melita - (kadšto i Melisa) ime je grčkog podrijetla. Do nas je došlo ili preko

latinskog ilipreko njemačkog jezika. Grčka riječ mélissa i méllitta znači pčela, med. U kalendaruse 15. rujna slavi sveta Melitina, mučenica u Marcianopolisu u Traciji u 2. stoljeću. Ime Melita ima i druge oblike: Mela, Melica, Meca, Ita, Melitina, Melisa, Isa.

Nepojavljuje se u muškom rodu, ali zanimljivosti radi, spomenuti valja jednu osobitost. Ubivšim komunističkim zemljama svojedobno su propagirali muško ime Melis, složenood početnih glasova prezimena Marx, Engels, Lenjin i Staljin!

ZDRAVLJE

Fra Jurini zlatni savjeti

O svemu više, kako koristiti, pripremiti, piti možete pročitati u njegovoj knjizi Zlatni savjeti.

Povrtnicu ili crnu rotkvu konzumiramo u prehrani kao povrće, a ona se zbog svojih blagodat koristi i za ljekovite svrhe. Povrtnicom liječimo niz različitih bolesti: bolesti dišnih organa, naročito suh i grčevit kašalj, promuklost, giht, reumu, išijas, upalu probavnih organa, bolesti jetre, upaljenu žučnu vrećicu. Ona potiče lučenje sluzi i mokraće te sprječava stvaranje kamenaca i pijeska u žučnom

mjehuru.

Limun je prirodni antibiotik koji štiti od bakterija i virusa. Njegova kiselost odbija štetne bakterije i privlači bakterije korisne za naš probavni sustav. Dobro je poznato da obiluje C vitaminom i da je stoga vrlo ljekovit. Mnoge dijete preporučuju limun jer on daje osjećaj sitosti i istovremeno diže energiju umornom tijelu. Limun jača imunitet pomaže kod reume, uništava slobodne radikale, smanjuje groznicu, liječi promuklost.

Mušmula je voće koja se zbog svoje ljekovitosti koristila tisućama godina, sve do posljednjih stotinu godina. Tada je, uvođenjem pomodnog voća, povrća i začina postala zapostavljena te je otišla u zaborav. U ljekovite svrhe koriste se listovi, kora, cvjetovi, sjemenke te zreli plod mušmule. Zreli plodovi djeluju kao laksativ i diuretik, smiruju upalu želučane sluznice, i pomaže u želučanim tegobama, pektin pomaže u snižavanju kolesterola, pospješuje rad crijeva, zaustavlja proljev i krvarenja, pomaže pri liječenju afti,

poboljšava vid te blagotvorno djeluje na kožu i kosu.

Ljekovitost **hrena** može se sažeti u nekoliko točaka: čisti sinuse, bogat je vitaminima – podiže imunitet i štiti od prehlade, djeluje antibakterijski, antibiotski i antikancerogeno, ublažava tegobe dišnog sustava te je odličnog okusa i sjajno se uklapa u različite gastronomske kombinacije.

Hrast je listopadno drvo koje raste u šumama, gradskim parkovima, ali i većim dvorištima. Najpoznatije vrste su hrast lužnjak i hrast kitnjak koje

su obje ljekovite. Za ljekovite svrhe široku primjenu ima u prvom redu hrastova kora, ali se također upotrebljavaju i listovi te plod (žir). Hrast pomaže kod liječenja površinskih rana i ozljeda na koži kod kojih dolazi do upala i gnojnih procesa, otečenih žlijezda na vratu, upale grla, zagnojenih rana i čireva, za

čišćenje krvi te za jačanje organizma.

Dunja koristi plod, sjeme i list. Zreo plod dunje je tvrd, gorkog i kiselkastog okusa. Upotrebljava se svjež u ishrani, od njega se kuhaju pekmezi, marmelade, žele i mnogo drugih pripravaka. U narodu se sok dunje i skuhan voćka upotrebljavaju protiv: proljeva, plućnih bolesti, za jačanje sluzokože usta, želuca i crijeva, dunje 'peglažu' bore, snižavaju krvni tlak, ali liječe i nesanicu, snižavaju loši kolesterol, a kuhane i pečene dunje pomažu kod mršavljenja.

Kruška se koristi kao lijek, hrana i poslastica. Ima mnoge zdravstvene dobrobiti, a neke od njih su: poboljšanje probave i očuvanje zdravlja srca, reguliranje razine tekućine u tijelu i smanjenje krvnog tlaka te poboljšanje kognitivnih sposobnosti. Kruška također potiče zacjeljivanje rana i popravak tkiva. Osim toga, kruška pomaže u obrani od neželjenih posljedica poroda, pridonosi jačanju imuniteta, ublažava upalu, poboljšava cirkulaciju, štiti od osteoporoze i pomaže u očuvanju zdravlja kože, očiju i kose.

Šljiva je vrlo ljekovita, svježa i osušena. Pospješuje bolji rad i pražnjenje crijeva. Pomaže kod oboljenja jetre, bubrega, osteoporoze. Ublažava nervozu, stres, pospješuje koncentraciju. Održava kožu lijepom i zdravom, jača imunološki sustav, pospješuje zgrušavanje krvi.

Obična borovica je vrlo raširena

europska biljka. U Hrvatskoj je u izobilju ima ispod Male Kapele u području mjesta Brinje koje je upravo po borovici i dobilo ime. Već se u davna vremena ova biljka primjenjivala za liječenje mokraćnih puteva, probave, uklanjanje nadimanja, jačanje želuca, ublažavanja reume, gihta i artritisa te liječenja žena koje imaju slabu ili uopće nemaju menstruaciju.

www.međunarodni dan zaštite šuma
www.Hrvatske šume
www.šume Bosne i Hercegovine

EKOLOGIJA

21. ožujka - Svjetski dan zaštite šuma

Na sjednici Generalne skupštine Europske poljoprivredne konfederacije 1971. godine odlučeno je da se prvi dan proljeća, 21. ožujka obilježava kao Svjetski dan šuma. Kasnije je i UN-ova organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO) poduprla ovu ideju vjerujući kako takav događaj može pridonijeti povećanju svijesti o očuvanju šuma i šumskih ekosustava.

Upravo na inicijativu Hrvatske Rezolucijom Generalne skupštine UN-a broj

61/193 od 20. prosinca 2006. godine, 2011. godina proglašena je Međunarodnom godinom šuma. Sve države članice pozvane su da na međunarodnoj i nacionalnoj razini sudjeluju i organiziraju niz događanja i aktivnosti kojima bi se obilježila Međunarodna godina šuma, s ciljem edukacije javnosti o značaju koji šume i šumski ekosustavi daju cijelom planetu te svim segmentima čovjekova života.

Svjetski dan zaštite šuma obilježava se svake godine i taj

dan je prilika za podsjećanje na važnost šuma i njihove zaštite. Svjetske šumske površine znatno se smanjuju svake godine. Gubitak šuma nastavit će se zbog klimatskih promjena unatoč globalnim naporima za smanjenjem ispuštanja u atmosferu plinova s učinkom staklenika. Šume su danas ugrožene od lošeg gospodarenja, požara, poremećenog režima voda, kukaca, glodavaca, bakterija, gljivica, onečišćenja zraka, tla i voda, kiselih kiša i dr. U tom smislu zaštita šuma

podrazumijeva primjereno gospodarenje, zaštitu šume od štetočina i požara, zaštitu šumskog tla i stabala te druge preventive mjere. No, unatoč svim čimbenicima od kojih je ugrožena, šuma je još uvijek tu, ali joj je potrebna čovjekova zaštita.

Aktivnostima obilježavanjem dana šuma želi se istaknuti uloga, ne samo šuma, već i svih vrsta drveća koja rastu izvan šuma. Šume pokrivaju trećinu kopnene površine planete Zemlje, biološki su najraznovrsniji ekosustav na kopnu, u kojima obitava više od pola kopnenih vrsta životinja, biljaka i kukaca.

Osim što su od iznimne važnosti u našoj borbi protiv klimatskih promjena, šume pridonose ravnoteži kisika, ugljik-dioksida i vlage u zraku, štite riječna područja i izvorišta voda. Opća korist šuma odražava se osobito u zaštiti zemljišta od erozije, bujica, poplava; utjecaju na vodni režim i hidroenergetski sustav; utjecaju na plodnost zemljišta i bitnom određenju poljoprivredne proizvodnje; utjecaju na klimu; u zaštiti i unaprjeđenju čovjekove okoline; u stvaranju kisika i pročišćavanju

atmosfere; te utjecaju na ljepotu krajolika, stvaranju povoljnih uvjeta za liječenje, oporavak, odmor i rekreaciju, za razvitak turizma i lovstva.

Šume i šumska zemljišta u Republici Hrvatskoj, dobra su od općeg interesa, te uživaju posebnu zaštitu države i koriste se pod uvjetima i na način koji su propisani Zakonom o šumama. Šume u Hrvatskoj pokrivaju 37 % ukupne površine. Od toga je 81 % šuma u državnom vlasništvu, a 19 % u privatnom.

Glavno obilježje hrvatskih šuma je da su 95 % prirodne za razliku od mnogih europskih koje to nisu, što izaziva divljenje kod europskih poznavaca šuma kada posjete hrvatske šume. Zbog intenzivne eksploatacije, u Europi su uništene autohtone šume koje su nadomještavane brzorastućim vrstama, pa su tako te šume sastavljene od jedne vrste drveća koje na staništu gdje su posađene nisu autohtone što ih čini posebno osjetljivima i ekološki manje stabilnim ekosustavima.

Šume Bosne i Hercegovine predstavljaju jedan od najvažnijih nacionalnih prirodnih obnovljivih resursa, a po svojim karakteristikama

(sastav i struktura mnogobrojnih vrsta drveća, bogatstvo bioraznolikosti), spadaju među najdragocjenije ekosustave ovog dijela Europe. Šume i šumska zemljišta u Bosni i Hercegovini se rasprostiru na površini od 63% ukupne površine (više od dva i pol milijuna hektara), i predstavljaju golem potencijal za ublažavanje posljedica klimatskih promjena, pomažu u održavanju bioraznolikosti, osiguravaju opskrbu svježe vode, umanjuju rizike od šteta od oluja, poplava i suša, te predstavljaju izvor osnovnih i ekološki prihvatljivih drvnih proizvoda. Uključujući drvnu industriju, poljoprivredu i rudarstvo, šumarstvo čini okosnicu razvoja ruralnih prostora Bosne i Hercegovine.

U državnom vlasništvu: Federacije, Republike Srpske i Distrikta Brčko je 82 %, a u privatnom 18 % šuma.

U okviru Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, formirana je Federalna uprava za šumarstvo koja ima funkciju planiranja razvoja šumarstva, a u sastavu županijskih/kantonálnih ministarstava formirane su županijske/kantonálne uprave za šumarstvo koje imaju funkciju planiranja i administrativnog nadzora nad gospodarenjem državnim i privatnim šumama.

U Republici Srpskoj formirano je jedno poduzeće koje gospodari svim državnim šumama i ono u svom sastavu ima 23 šumska gazdinstva. Poduzeće je za svoj rad odgovorno Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske.

Rovinj

Panorama Rovinja

Rovinj ([tal.](#) *Rovigno*) je mediteranski grad na zapadnoj obali Istre u području tzv. Crvene Istre (zbog zemlje crljenice). U njegovu arhipelagu su 22 otočića. I Rovinj je bio otočić, ali je prije nešto više od 200 godina spojen s kopnom. O tome svjedoči danas samo jedan trg ime „Trg na mostu“ i kavana „Al ponto“. Ovaj gradić ima oko 14 500 stanovnika. Rovinj se, kao *Castrum Rubini* spominje u djelu „*Coosmographia*“ ravenkog Anonimusa iz VII. stoljeća s puno podataka iz V. stoljeća, pa povjesničari pretpostavljaju da je nastao u razdoblju od III. do V. stoljeća. Pod vlašću je Rimljana, Bizanta, Longobarda, Venecije, Austrije. Italiji je pripao Rapallinskim ugovorom 1920.

Padom Italije 1943. Rovinjani se sami priključuju Hrvatskoj, ali u njezinu sastavu je tek od 1947. Gradska palača je iz 1308. godine. Za ulazak u grad nekada je postojalo sedam

gradskih vrata. Sačuvana su troja: Vrata na obali, Vrata pod zidom i Vrata svetog Križa.

Pošto je ljeti grad prepun turista sa svih strana svijeta (najviše ih je iz Zapadne Europe), pa ako želite uživati u graditeljskim i umjetničkim ljepotama renesanse, baroka i gotike u Rovinj idite van turističke sezone. Tad je grad „svoj“ puno mirniji i tiši nego ljeti (U veljači 2019. drže tečaj obrezivanja maslina, dječju utrku povodom „Dana ružičastih majica“ – prevencija vršnjačkog nasilja, pa tjedan borbe protiv svih ovisnosti, tečaj o obrezivanju maslina itd).

Rovinj je izuzetno zanimljiv primorski grad prepun nadstvođenih prolaza, malih oltara, koji su negdje manje, a negdje bolje očuvani. Šećući gradom, prema starim gradskim zidinama uočit ćete kuće s grbovima znamenitih obitelji. Inače, na zgradama je puno

pisanih obavijesti što vam pomaže da saznate neke podatke i bez posebnih turističkih vodiča. Rovinj, kao i većina drugih gradova ima Zavičajni muzej, knjižnicu, sportske klubove: nogometni, košarkaški, veslački, boćarski i dr. Tu su mnogobrojne galerije. U Rovinju je Talijanska unija s Centrom za povijesna istraživanja, a u gradu je i Centar za istraživanje mora.

Rovinj je jako turističko i gospodarsko mjesto u Istri. Tvornica duhana, pa nadaleko poznata „Mirna“ tvornica ribljih konzervi i druga manja i srednja poduzeća posluju uspješno. U gradu je deset hotela. Najpoznatiji i najveći je „Eden“, koji je niz godina proglašavan najboljim hotelom u Hrvatskoj. Tko želi kampirati smjestit će se u neki od kampova. Najveći je „Valaita“.

Možete posjetiti franjevačku crkvu i samostan, ali najpoznatije mjesto u Rovinju je

Crkva Sv. Eufemije

crkva sv. Eufemije (Fume), koja stražari iznad grada svojim visokim zvonikom i kipom sv. Eufemije družeci se s oblacima i zvijezdama. U Rovinju sam bila prvi put 1970. s prijateljima i naravno, posjetili smo crkvu sv. Eufemije. Tada sam prvi put vidjela sarkofag i tijelo. Ne znam kako bih opisala osjećaj – uglavnom zbunjenosti i nelagode. Inače, pri susretu s balzamiranim tijelima ili dijelovima tijela svetaca obuzme me neobjašnjiv osjećaj tuge. Zapravo, pri takvu susretu ne doživim ništa osim osjećaja nelagode. No, to ne znači da tisuće hodočasnika i štovatelja ne budu ganuti tim susretima, pa tu iskazuju svoje zahvale Bogu, kajanja, molbe i nade.

Sveta Eufemija je rođena u uglednoj obitelji 289. u Kalcedonu – Mala Azija. (U Kalcedonaje održan 451. godine Crkveni sabor - jedan od sedam koji priznaju i Katolička i Pravoslavna crkva - koji je donio dogmu o dvije Kristove naravi – božanskoj i ljudskoj.)

Dioklecijanovi vojnici su Eufemiju uhitili kao petnaestogodišnjakinju, koja se nije htjela odreći kršćanstva i mučili je. Pošto je preživjela

razna mučenja bacili su je lavovima koji su je usmrtili 16. rujna 304. Kalcedonski kršćani su sačuvali njezino tijelo. Morali su bježati iz grada pred Perzijancima i tijelo su donijeli u Carigrad, gdje je car Konstantin 620. sagradio veliku crkvu u čast sv. Eufemije u koju je položen sarkofag. Zbog utjecaja ikonoklasta – protivnici štovanja svetih slika i kipova, tijelo sv. Eufemije skriveno je 800. godine. Što je kasnije bilo nije poznato sve do 13.7.800. kada je, za jakog nevremena sarkofag od bijelog grčkog mramora s tijelom sv. Eufemije dopluta do obale Rovinja. Pošto mnogima nije uspjelo da sarkofag iz mora

dovuku na brežuljak do crkve s. Jurja, došao je mali dječak s dvije kravice rekavši da mu se ukazala sv. Eufemija i da će on s kravicama izvući sarkofag do crkve. To je uspio. Rovinjani su dolazak sarkofaga smatrali čudom i sv. Eufemiju proglasili zaštitnicom, a crkva sv. Jurja postaje crkva sv. Eufemije.

Visoki zvonik je građen od 1654. do 1680. Da bi izgradili sadašnju crkvu sv. Eufemije porušena je crkva sv. Jurja te crkva sv. Uršule i sv. Mihovila. Crkva je građena od 1728. do 1736. po projektu mletačkog arhitekta Giovannija Dozzija. Na zvonik je postavljen kip sv. Eufemije 1758. U crkvi su velike talijanske orgulje, koje su izradili Antonio i Murano Barbini 1757. godine.

Svake godine 16. rujna, uz mnogobrojne hodočasnike i goste; uz vjersku proslavu sv. Eufemije, organizira se i kulturni program na glavnom gradskom trgu, pa i vi možete posjetiti grad uživajući u njegovim ljepotama te uz sarkofag sv. Eufemije, kojoj se ovaj svijet stoljećima zavjetovao, molio i zahvaljivao, iskazati zahvalu za svako dobro koje vam je darovano.

Sv. Eufemija

Krafne iz pećnice

Potrebno je: kocka svježeg kvasca (ili vrećica suhog), 100 ml mlijeka, 70 grama šećera, 2 jaja, 75 grama maslaca, 500 grama oštrog brašna, 150 grama jogurta, prstohvat soli, korica limuna i šećer u prahu za posipanje

Priprema: prvo razlomite kvasac u mlijeku i čekajte da se aktivira. Kada se počne dizati, pomiješate ga s brašnom, jajima, maslacem i jogurtom. maslac prije omekšate - otopite, a jogurt i mlijeko neka malo odstoje na sobnoj temperaturi prije nego ih koristite. Dodajte prstohvat soli i limunove korice za bolji okus. Ostavite tijesto na toplom mjestu da se diže oko 40 minuta. Kada se tijesto digno, dobro ga razvaljajte. Ako vam je previše mekano ili gnjecavo, dodajte još brašna. Kad ste izvaljali tijesto, oblikujte krugove. Možete koristiti običnu čašu. Ako vam se tijesto i dalje lijepi, čašu možete posipati brašnom. U pleh stavite papir za pečenje i posložite krugove. Prije nego ih stavite peći, ostavite tijesto da se podiže još oko pola sata, da se krafne udvostruče. Nakon toga ih

premažite i žumanjkom pomiješanim s malo maslaca, pa pecite na 180 stupnjeva oko pola sata do 40 minuta. Za kraj ih možete puniti pekmezom ili marmeladom, ili samo posuti šećerom u prahu.

Dobar tek!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Učiteljica pita:

Tko zna objasni kako funkcionira država?

Perica: Država je kao prekooceanski brod. Kapetan je premijer, a posada su ministri i oni vode taj brod kroz valove i oluje i sve druge nedaće...

Učiteljica: A narod?

Perica: Pa, putnici su narod!

Učiteljica: - A što rade putnici?

Perica kao iz topa: Povraćaju!

Pozvao direktor Peričinog oca na razgovor:

- Vaš sin je prepisivao od najbolje učenice u razredu.

- Kako možete biti sigurni u to?

- Siguran sam jer je ona kod prvog pitanja napisala: ne znam, a vaš sin: ni ja.

Pita mama Pericu:

-Zašto ne jedeš? Rekao si da si gladan k'o vuk.

Perica joj odgovori:

- A kad si vidjela vuka da jede mahune?

Pita tata:

Perice kako ti je u školi? Voliš li učiteljicu?

Perica: Dobro je, lijepo mi je u školi volim učiteljicu, ali mislim da ne zna baš mnogo.

Tata: Kako to misliš ne zna baš mnogo?

Perica: Pa svaki čas nešto pita!

Pita Perica mamu:

Što se desi sa autom kada se jako pokvari?

Mama: Sine moj, tada ga prodaju tvome tati!

Pita vjeroučiteljica učenike:

- Tko bi od vas želio ići na nebo?

Svi dignu ruku osim Perice.

Onda vjeroučiteljica pita:

- Perice, zašto ti ne bi želio ići na nebo?

Perica odgovori:

- Zato što mi je majka naredila da poslije vjeronauka odmah dođem kući

Godišnji raspored

Osim određenih datuma za blagoslov polja i sv. Misa po grobljima kao i sv. Misa za Svi Svete imamo još neke datume u 2019. na koje ćemo, ako Bog da, obilježiti određene događaje:

27.04. Subota, Sveta Krizma u kotorvaroškoj crkvi, sveta misa u 11 sati

12. 5. Nedjelja. Sv. Leopold Bogdan Mandić - 11 sati sv. Misa - crkva u Zabrđu.

11. 6. Utorak. Tužna obljetnica 27 godina otkako je počeo rat i progon Hrvata katolika u kotorvaroškoj dolini - sv. Misa 18 sati - kotorvaroška crkva.

22. 6. Subota. U 8 sati blagoslov hodočasnika u kotorvaroškoj crkvi, a koji pješače sv. Ivi u Podmilačje i sv. Misa za hodočasnike u Sokolinama u prijepodnevnim satima.

29. 6. Subota. Petrovo, proslava svetkovine sv. Petra i Pavla u Bilicama. Sv. Misa u 11 sati.

20. 7. Subota. Sv. Ilija, proslava u Plitskoj i u Jakotini. Sv. Mise u 11 sati.

11. 8. Nedjelja. Mlada Misa fra Ante Mandića i Srebrna Misa (25 godina svećeništva) fra Zorana Mandića - zajednička proslava - sv. Misa u 11 sati u kotorvaroškoj crkvi. Svi vjernici kotorvaroške kotline iz župa Kotor Varoš, Vrbanjci i Sokoline ma gdje god trenutno živjeli pozvani su i dobro došli su na ovu proslavu.

12. 8., 13. 8., i 14. 8. Trodnevnica Velikoj Gospi i sv. Mise u Sokolinama u 18 sati.

15. 8. Velika Gospa patron župe Sokoline. Sv. Misa u 11 sati.

15. 8. Uočnica sv. Roku - Rokovo groblje - sv. Misa u 18 sati.

16. 8. Sv. Rok. - Rokovo groblje. Sv. Misa u 11 sati.

8. 9. Mala Gospa (nedjelja). Patron župe Kotor Varoš. Mlada Misa vlč. Štefa Markovića. Sv. Misa u 11 sati.

14. 9. (subota). Uzvišenje sv. Križa. Sv. Misa u Kotorišću kod Križa u 18 sati.

1. 10., 2. 10., 3. 10. Trodnevnica sv. Franji. Sv. Mise u Vrbanjcima u 18 sati.

4. 10. (petak). Sv. Franjo. Patron župe Vrbanjci.

Sv. Misa u Vrbanjcima u 11 sati.

5. 10. (subota). Sv. Misa kod Gospine špilje u Baščini u 11 sati.

19. 10. (subota). 27. obljetnica progona kotorvaroških Hrvata. Sv. Misa u kotorvaroškoj crkvi u 11 sati.

Raspored sv. Misa i blagoslov polja na grobljima u župama kotorvaroške kotline, 2019. godine

23. 4. Sv. Juraj, 11 sati Slatina

25. 4. Sv. Marko, 11 sati Čepak

13 sati Vrbanjci

13 sati Sokoline

4. 5. Subota, 12 sati Orahova

5. 5. Nedjelja, 13 sati Viševice

18. 5. Subota, 12 sati Zagradje

19. 5. Nedjelja, 11 sati Rokovo

11 sati Duratovci

25. 5. Subota, 11 sati Jakotina

26. 5. Nedjelja, 11 sati Plitska

13 sati Postolje

30. 5. Spasovo, 11 sati Zabrdje

11 sati Rujevica

1. 6. Subota, 11 sati Baščina

2. 6. Nedjelja, 11 sati Bilice

8. 6. Subota, 11 sati Šibovi - Novo Selo

20. 6. Tijelovo, 11 sati Draguljići

